

วารสาร

ISSN 0857-2038

มหาวิทยาลัยศิลปากร

อักษรศาสตร์

ปีที่ 24 ฉบับที่ 1-2 (มี.ย. 44-พ.ค. 45)

ราคา 60 บาท

วัตถุประสงค์

—เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านมนุษย-
ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรม
—ผลงานวิชาการ การค้นคว้าวิจัย
ในคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร และบุคคลทั่วไป

เจ้าของและสำนักงาน

คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ (034) 255-096, 255-097

โทรสาร (034) 255-794

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะอักษรศาสตร์, นฤมิตร สอดสุข, พรเพ็ญ อันตระกูล, วินัย พงศ์ศรีเพียร

บรรณาธิการ

บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์ cboonson@su.ac.th; osirispower@yahoo.com;
hades3000@hotmail.co; mythos3000@lycos.com

กองบรรณาธิการ

โกวิท แก้วสุวรรณ, ชาญณรงค์ บุญหนุน, สมปราวณา รัตนกุล, สรวุฑ ดันณีกุล,
กัณฑ์เอก จารุรักษา, วรพร ภูวงศ์พันธุ์

ปก

สรวุฑ ดันณีกุล

รูปเล่มและดำเนินการผลิต

สำนักพิมพ์ต้นตำรับ 581 ซ.ลาดพร้าว 109 ถ.ลาดพร้าว คลองจั่น บางกะปิ
กทม. 10240 โทรศัพท์ 02-375-3582-3

กำหนดออกและสมัครสมาชิก

ปีการศึกษาละ 2 ฉบับ (ภาคการศึกษาละ 1 ฉบับ) สนใจสมัครเป็นสมาชิกและ
สอบถามได้ที่นางสาวพันทิพา ศรีพื้นผล เลขาธิการคณะอักษรศาสตร์

การส่งบทความ

ส่งต้นฉบับ 2 ชุด พร้อมแผ่นดิสเก็ต จำหน่ายถึงบรรณาธิการวารสาร ตามที่อยู่
ของสำนักงานทำการ เฉพาะชื่อผู้เขียนและสถานที่ติดต่อให้แยกไว้ต่างหากใน
กระดาษแผ่นแรก ไม่ปะปนกับส่วนของบทความ เพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิให้
ตรวจบทความโดยไม่ทราบชื่อผู้เขียน

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท เคล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ 02-225-9536-40

สารบัญ

ฉบับ โลกาวัดน์

บทบรรณาธิการ

(3)

บทความประจำฉบับ

ฤาจะเป็นเศรษฐีโลกาวัดน์	เกรแฮม ทอมป์สัน เขียน	1
	พรเพ็ญ อ้นตระกูลแปล	
ว่าด้วยการสื่อสารทางการเมืองจนถึงยุคโลกาวัดน์	นฤมิตร สอดสุข	54
ข้อพิจารณาเกี่ยวกับโลกาวัดน์		
และการหักเหไปสู่แนวคิดสำนักยุคหลังสมัยใหม่	เชษฐา พวงหัตถ์	77
การเคลื่อนไหวของขบวนการภาคประชาชน		
ภายใต้บริบทของการปฏิรูปทางการเมืองไทย	สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	115

วรรณกรรมวิจารณ์

‘อมตะ’ และ ‘The 6th Day’:

แนวคิดเรื่องการเกิดใหม่	สายวรุณ น้อยนิมิตร	148
คนปลุกต้นไม้ Lanceur des grains	กรรณิกา จรรย์แสง	163

บทความพิเศษ

The Acquisition of Spatial Language:

A Prelude	Suriyan Panlay	173
การเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์		
ของวรรณยุกต์เสียงตรีในภาษาไทย	ผณิตรา อีรานนท์	188
อุตสาหกรรมชนบท	อภิเศก ปันสุวรรณ	210

รายงานพิเศษ

การค้นข้อมูลเพื่อทำงานวิจัย	สุรัสวดี ดิษฐสกุล	245
-----------------------------	-------------------	-----

บทบรรณาธิการ

ในทุกวันนี้ เราต่างคุ้นเคยกันดีกับคำว่าโลกาภิวัตน์ (globalisation/globalization) และเป็นข้อเท็จจริงเช่นกันที่ความเข้าใจของเราที่มีต่อโลกาภิวัตน์มีความแตกต่างกันไป รวมถึงปฏิกิริยาตอบรับของแต่ละคนต่อสิ่งที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์นั้นก็แตกต่างกัน โลกาภิวัตน์คืออะไร? โลกาภิวัตน์เป็นความเป็นจริงหรือเป็นเพียงโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองในรูปแบบอุดมการณ์แบบหนึ่ง? เราควรมีปฏิกิริยาอย่างไรดีต่อสิ่งนี้? คำถามชุดดังกล่าวนี้เป็นคำถามที่เปิดประเด็นสู่หัวข้อหลักของวารสาร

อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากรฉบับนี้

ในรายงานปี 1995 ของคณะกรรมการการชุดหนึ่งของสหประชาชาติ คือ The Commission on Global Governance ได้นำเสนอไว้ว่า

“คำว่าโลกาภิวัตน์นั้นแต่แรกสุดถูกใช้เพื่อบรรยายถึงด้านสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในระดับเปลี่ยนย้ายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของโลก แต่กระนั้นกิจกรรมอีกหลายประการซึ่งออกไป

ในทางลบกว่า อันรวมถึงการค้ายาเสพติด การก่อการร้าย การค้าวัสดุด้านนิวเคลียร์ ก็ล้วนถูกกระทำในระดับโลกาภิวัตน์เช่นกัน การเปิดเสรีทางการเงิน การคลังที่ดูเหมือนจะได้สร้างโลกไร้พรมแดนขึ้นนั้น ได้ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับอาชญากรรมข้ามชาติ และก่อปัญหามานับการให้กับประเทศที่ยากจนกว่า ความร่วมมือกันระดับโลกได้กำจัดไข้ทรพิษ และยังได้กำจัดวัณโรคและอหิวาตกโรคไปจากพื้นที่มากมายยิ่ง แต่กระนั้น ในบัดนี้โลกก็กลับต้องดิ้นรนเพื่อป้องกันการกลับฟื้นคืนมาใหม่ของโรคร้ายดั้งเดิมเหล่านี้ และยังต้องพยายามควบคุมการแพร่กระจายในระดับโลกของโรคเอดส์¹ .

นี่คือการยอมรับความจริงที่ว่า กระแสและสภาพการณ์แบบโลกาภิวัตน์นั้นมีทั้งด้านสร้างสรรค์และด้านลบ และทั้งสองด้านก็เลื้อยอานวยต่อพัฒนาการของกันและกัน อันส่งผลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทั่วโลกในเวลาอัน

โลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน แสดงออกในกิจกรรมของมนุษย์หลายด้าน ไม่ใช่แค่เพียงด้านทางเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียวอย่างที่เราคุ้นเคยกัน เราอาจกล่าวโดยภาพรวมได้ว่า เมื่อเรากล่าวถึงโลกาภิวัตน์ เรากำลังกล่าวถึงกระบวนการที่กำลังเกิดขึ้นในด้านใดด้านหนึ่งดังต่อไปนี้

1. โลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยีข่าวสารและการสื่อสาร โดยอาศัยสื่อสมัยใหม่ในยุคหลัง ๆ นี้ เช่น ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่และโทรศัพท์ไร้สาย ทำให้เกิดสภาพแบบที่มาร์แชล แมคลูฮัน (Marshall McLuhan) เคยเรียกว่า “หมู่บ้านโลก” (Global village) เมื่อการรับรู้ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารทั่วถึงกันทุกพื้นที่ในโลกเป็นไปได้ในแบบทันใดและทันใจ

2. โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ การขยายตัวครอบโลกของ

1. The Commission on Global Governance. 1995. *Our global neighbourhood*. Oxford: Oxford University Press.: 10-11.

ตลาดทุนทางการเงินการคลัง ซึ่งส่งผลให้เกิดสภาพทุนนิยมระดับโลกาภิวัตน์ โดยอิงอาศัยการเอื้อความเป็นไปได้ในการโยกย้ายเงินทุนเข้าออกรัฐชาติต่าง ๆ จากการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นผลจากโลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยีข่าวสารและการสื่อสาร ทำให้การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของทุนทางการเงินการคลังข้ามพรมแดนเกิดขึ้นได้จริงเป็นครั้งแรกในโลก

3. **โลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรม** จากสภาพของการขยายตัวครอบงำโลกทางวัฒนธรรมในแบบตะวันตก โดยเฉพาะที่นำโดยอเมริกา ได้ส่งผลในด้านกลับคือการเกิดกระแสต่อต้านจากวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วโลก จนเกิดการเมืองของการแข่งขันกันในการสร้างเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งเพื่อแสดงความเหมือนและความเป็นพวก และแสดงความแตกต่างเป็นแบบเฉพาะ ในโลกที่ความหลากหลายทางเอกลักษณ์ปรากฏตัวขึ้นอย่างฉับพลันและเสนอตัวออกมาท้าทายกันในปัจจุบันโดยอาศัยโลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยีข่าวสารและการสื่อสาร

4. **โลกาภิวัตน์ของเครือข่ายอาชญากรรม** ที่เชื่อมต่อเครือข่ายอาชญากรรมท้องถิ่นเข้ากับระดับข้ามชาติ อิงอาศัยความร่วมมือระหว่างกันและกัน แพร่ขยายอิทธิพลไปทั่วโลก โดยดำเนินการในสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ ข้ามรัฐ เช่น ค้ายาเสพติด ค้าของเถื่อน ค้าผู้หญิงและเด็ก นำแรงงานเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย ค้าอาวุธสงครามต่าง ๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้ในการก่อการร้ายและการโจรกรรมรูปแบบต่าง ๆ ความร่วมมือข้ามชาติเช่นนี้กระทำโดยอาศัยการใช้ประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 นั้นเอง

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในจำนวนที่มากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต และเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก แม้ว่าเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังกล่าวอาจจะยังกระจายไม่ทั่วถึง แต่ก็กล่าวได้ว่า ได้ให้อิทธิพลใหม่ ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่ผู้คนมากมาย เมื่อมีช่องทางเปิดให้คำถามที่ตามมาก็คือ เราจะรับมือกับโลกาภิวัตน์ด้านต่าง ๆ อย่างไรจึงจะไม่

ตกเป็นเหยื่อ แน่نونว่าสังคมไทยต้องการการคิดอย่างเอาจริงเอาจังในเรื่องนี้

วารสารฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาคำตอบต่อปัญหาดังกล่าว บทความหลักประจำฉบับจะแสดงการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นข้างต้น ดังบทความของณัฏมิตร สอดสุข ที่เน้นเรื่องการสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ บทความของเชษฐา พวงหัตถ์ ที่พิจารณาเกี่ยวกับความหมายและนัยของการแข่งขันทางอุดมการณ์ในการตีความโลกาภิวัตน์ บทความแปลของพรเพ็ญ ยันตระกูล ที่ตั้งคำถามต่อสภาพโลกาภิวัตน์ทางการเงิน การคลังว่าเป็นความจริงมากน้อยเพียงไร บทความของสมศักดิ์ สามัคคีธรรม ที่ต้องการชี้ให้เห็นว่าภายใต้บริบทของการปฏิรูปทางการเมืองไทยเพื่อปรับรับกับกระแสโลกาภิวัตน์นั้น การเคลื่อนไหวของขบวนการภาคประชาชนได้ดำเนินการและจะดำเนินการอย่างไรในทิศทางที่เอื้อต่อพัฒนาการทางประชาธิปไตยและการจัดการด้านทรัพยากรในสังคมไทย

ผู้อ่านคงสังเกตได้ว่า วารสารฉบับนี้ได้เพิ่มหัวเรื่องวรรณกรรมวิจารณ์ และข้อเขียนทั้งสองบทความในส่วนนี้ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับหัวเรื่องหลักประจำฉบับ ผลพวงจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีสมัยใหม่บางด้าน (วิศวกรรม) ที่กำลังจะส่งผลกระทบต่อคนทั่วโลก ได้รับการสะท้อนไว้ในข้อเขียนของสายวรุณ น้อยนิมิตร

ข้อเขียนของกรรณิกา จรรย์แสงได้ชักนำเราให้ใส่ใจต่อการอุทิศตนเองเพื่อเพื่อนมนุษย์เพื่อสร้างโลกที่งดงามบริสุทธิ์ขึ้น ดังที่ปรากฏในความคาดหวังจากวรรณกรรมเรื่องคนปลูกต้นไม้ (Lanceur des grains)

สำหรับบทความพิเศษนั้น สุริยันต์ ปันเลห์ ได้วิเคราะห์เรื่องความแตกต่างของภาษามือจากภาษาพูดที่มนุษย์ทั่วไปใช้กันในชีวิตประจำวัน ผณินทรา ชีรานนท์ ได้วิเคราะห์เรื่องการเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะของวรรณยุกต์เสียงตรีในภาษาไทย และอภิเศก ปันสุวรรณ ได้วิเคราะห์ปัญหาเรื่องอุปสรรคต่อการ

พัฒนาอุตสาหกรรมในชนบทของไทย

เราได้ลงรายงานพิเศษหนึ่งเรื่อง อันเป็นเรื่องของการค้นข้อมูลเพื่อทำงานวิจัย ซึ่งสุรัสวดี ดิษฐสกุล ได้ให้ข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยีข่าวสารและการสื่อสารนั่นเอง

ภายใต้การเกิดสภาพพหุสังคมในทุกแดนดิน อันเป็นผลมาจากการลี้ภัยการโยกย้ายถิ่นฐานและการอพยพข้ามรัฐของผู้คนทั่วโลก ทั้งที่เป็นผลมาจากปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ตลอดจนปัญหาการเผชิญหน้ากันระหว่างเครือข่ายประชาชนข้ามรัฐกับบรรษัทข้ามชาติ สังคมไทยในวันนี้จะก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงนั้นต้องอาศัยการยกก้าวอย่างชาญฉลาด อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ และนี่คือบทบาทหลักบทบาทหนึ่งของวารสารทางวิชาการที่จะทำหน้าที่ช่วยเป็นสติให้กับสังคม อันเป็นการแสดงความรับผิดชอบทางวิชาการเพื่อเอื้อประโยชน์สุขกลับสู่สังคมนั่นเอง

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผศ.ดร.มณีเป็น พรหมสุทธิรักษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือกองบรรณาธิการมาโดยตลอด